

مثل نورہ ۲ مشکوٰۃ فیہا مصباح

نفحات التنقیح

فی شرح

مشکوٰۃ المصابیح

جلد پنجم

از افادات

شیخ الحدیث مولانا سلیم اللہ خان

مدیر جامعہ دی فاروقیہ کراچی

(ترجمہ ی فارسی) بہ فرمودہ ی شیخ الحدیث حضرت مولانا سید شہاب الدین شہیدی

و حضرت مولانا احمد نازوی رحمہ اللہ

مترجم

ابو عاصم غلام محمد شرافتمند

مدرس موزہ علمیہ اماناف فواف

سرشناسه	:	خان، سلیم الله
عنوان قراردادی	:	Salimullāh, khan
عنوان و نام پدیدآور	:	مشكاة المصابيح فارسی. شرح مصابيح السنة. فارسی. شرح
مشخصات نشر	:	نفحات التنقيح في شرح مشكوة المصابيح / از افادات سلیم الله خان؛ مترجم غلام محمد شرافتمند.
مشخصات ظاهری	:	تربت جام : شیخ الاسلام احمد جام، ۱۳۹۴.
شابک	:	ج. ۶
وضعیت فهرست نویسی	:	ج. ۵۰، ۸-۱۵۰-۲۴۷-۹۶۴-۹۷۸
یادداشت	:	فیفا
موضوع	:	کتاب حاضر ترجمه و شرح کتاب "مشكاة المصابيح" ولی الدین محمد بن عبد الله خطیب تبریزی
موضوع	:	است که آن نیز شرحی بر کتاب "مصابيح" ابو محمد حسین بن مسعود قراء بغوی است.
موضوع	:	بغوی، حسین بن مسعود، ۴۳۶-۵۱۰ق. مصابيح السنة -- نقد و تفسیر
موضوع	:	خطیب عمری، محمد بن عبدالله، - ۷۴۱ق. مشكاة المصابيح -- نقد و تفسیر
شناسه افزوده	:	احادیث اهل سنت -- قرن ۶ق.
شناسه افزوده	:	شرافتمند، غلام محمد، ۱۳۵۹، - مترجم
شناسه افزوده	:	ری، حسین بن مسعود، ۴۳۶-۵۱۰ق. مصابيح السنة. شرح
شناسه افزوده	:	خطیب عمری، محمد بن عبدالله، - ۷۴۱ق. مشكاة المصابيح. شرح
رده بندی کنگره	:	۴۲۲۳۳ م۵۰۴
رده بندی دیویی	:	۲۷۱۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۱۸۹۱۸

انتشارات شیخ الاسلام احمد جام

نفحات التنقيح في شرح مشكوة المصابيح (جلد پنجم)

مولف: مولانا سلیم الله خان

مترجم: ابوعاصم غلام محمد شرافتمند

ناشر: شیخ الاسلام احمد جام

تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶

چاپخانه: حافظی راد

قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

شابک: ۸-۱۵۰-۲۴۷-۹۶۴-۹۷۸

حق چاپ و نشر محفوظ است

تلفن مرکز پخش: ۵۲۵۲۴۴۷۱ - ۵۲۵۲۵۲۳۸ - ۵۱

فهرست

صفحه	عنوان
۱۳	مقدمه‌ی مترجم:
۱۵	پیشگفتار گردآوردگان
۱۸	[کِتَابُ الْجَنَائِزِ]
۱۸	الجنائز
۱۹	[بَابُ عِبَادَةِ الْمَرِيضِ وَثَوَابِ الْمَرَضِ]
۱۹	فصل اول
۳۷	فصل دوم
۳۸	فصل سوم
۳۹	تذکر
۴۲	[بَابُ تَمَنَّى الْمَوْتِ وَذِكْرِهِ]
۴۲	فصل اول
۴۵	فصل دوم
۴۶	[بَابُ مَا يُقَالُ عِنْدَ مَنْ حَضَرَ الْمَوْتَ]
۴۶	فصل اول
۴۷	[بَابُ غُسْلِ الْمَيِّتِ وَتَكْفِينِهِ]
۴۷	فصل اول
۴۸	مسأله‌ی غُسل میّت
۵۲	اختلاف فقها در زمینه‌ی کفن مسنون
۵۳	دلایل احناف
۵۵	کفن مُحَرَّم و اختلاف فقها در این زمینه
۵۶	فصل دوم
۵۶	تحقیقی پیرامون خواندن نماز جنازه بر شهید
۵۶	استدلال ائمّه‌ی سه‌گانه

۵۷	 دلائل احناف
۶۰	 پاسخ استدلال ائمه‌ی ثلاثه
۶۰	 فصل سوم
۶۱	 یک اشکال و پاسخ آن
۶۳	 [الْمَشْيُ بِالْجَنَازَةِ، وَالصَّلَاةُ عَلَيْهَا]
۶۳	 فصل اول
۶۴	 حکمت و فلسفه‌ی به پا خاستن برای جنازه چیست؟
۶۶	 حکم نماز جنازه بر میت غایب
۷۱	 حکم خواندن سوره‌ی حمد در نماز جنازه
۷۲	 هنگام نماز جنازه، امام در کجا ایستد؟
۷۵	 فصل دوم
۷۵	 شیوه‌ی مشایعت و همراه شده با جنازه و اختلاف ائمه
۷۶	 دلائل احناف
۷۹	 [بَابُ دَفْنِ الْمَيِّتِ]
۷۹	 فصل اول
۷۹	 پهن کردن پارچه در داخل قبر
۸۰	 کوهانی بودن و برآمده ساختن قبر افضل است
۸۲	 فصل دوم
۸۲	 قبر لحدی بهتر است
۸۳	 میت چگونه در قبر نهاده شود؟
۸۵	 ممنوعیت گنج‌کاری قبور
۸۶	 بیوگرافی مختصری از حضرت عثمان بن مظعون رضی الله عنه
۸۷	 فصل سوم
۸۹	 حضور یافتن حضرت عایشه رضی الله عنها بر سر قبر برادرش حضرت عبدالرحمن رضی الله عنه
۹۲	 [بَابُ الْبُكَاءِ عَلَى الْمَيِّتِ]
۹۲	 فصل اول

۹۶	فصل دوم
۱۰۰	[بَابُ زِيَارَةِ الْقُبُورِ]
۱۰۰	فصل اول
۱۰۰	مبحث زیارت قبور
۱۰۳	مسأله‌ی ایمان و کفر پدر و مادر رسول خدا ﷺ
۱۰۶	[کِتَابُ الزَّكَاةِ]
۱۰۷	شرح تفصیلی نصاب
۱۰۹	تاریخ تشیع و رضیت زکات
۱۱۰	آیا انبیاء علیهم السلام به پرداخت زکات بوده‌اند؟
۱۱۲	فصل اول
۱۱۲	نکته
۱۱۴	آیا کفار، مخاطب به فروع دین هستند؟
۱۱۶	آیا منتقل نمودن زکات از شهری به شهر دیگر درست است؟
۱۱۸	آیا باید زکات بر همه‌ی اصناف هشتگانه تقسیم گردد؟
۱۲۷	حکم دعا دادن با واژه‌ی صلاة
۱۲۸	حکم دعا دادن برای زکات دهنده
۱۳۳	حکم تعجیل زکات پیش از حولان حول و سالگرد شدن
۱۴۰	هشدار دادن ثروتمندان از پرداختن زکات اموال
۱۴۰	فصل دوم
۱۴۴	آداب وصول کردن زکات
۱۴۵	توصیه و سفارش به زکات‌دهندگان و مأموران جمع‌آوری زکات
۱۴۸	مال مستفاد
۱۴۹	شرح تفصیلی مذاهب
۱۵۳	حکم زکات در اموال بچّه‌ی نابالغ
۱۵۳	نکته
۱۵۴	شرح تفصیلی مذاهب فقهی

۱۵۶.....	فصل سوم
۱۵۷.....	عملکرد صدیق اکبر علیه السلام در مقابل مانعین زکات
۱۶۰.....	اطلاق کفر بر مانعین زکات
۱۶۲.....	یک اشکال و پاسخ آن
۱۶۴.....	آمیزش مال حرام با حلال
۱۶۵.....	آیا زکات بر ذمه (عهده و گردن) است یا با عین مال تعلق دارد؟
۱۶۸.....	[بَابُ مَا يَجِبُ فِيهِ الزَّكَاةُ]
۱۶۹.....	فصل اول
۱۷۰.....	دلایل امام ابو حنیفه رحمه الله
۱۷۵.....	تحقیقی پیرامون زکات سب و رده
۱۷۶.....	توضیح صورت اختلافی
۱۷۹.....	استدلال ائمه‌ی ثلاثه
۱۷۹.....	پاسخ احناف به دلایل گروه مخالف
۱۸۱.....	دیدگاه راجح و صواب
۱۸۱.....	تذکر
۱۸۲.....	بررسی دیدگاه‌های مذاهب فقهی در رابطه با زکات شتر
۱۸۵.....	دلایل احناف
۱۸۷.....	پاسخ دلایل ائمه‌ی ثلاثه از سوی احناف
۱۸۹.....	بررسی مذاهب فقهی
۱۹۳.....	بررسی جمله‌ی مذکور به لحاظ ترکیبی
۱۹۶.....	استدلال ائمه‌ی ثلاثه
۱۹۶.....	دلایل احناف
۲۰۰.....	پاسخ به استدلال ائمه‌ی ثلاثه
۲۰۳.....	نکته
۲۰۳.....	مبحث عشر و خراج
۲۰۵.....	معیار شناخت زمین‌های عُشری و خراجی

۲۰۶	زمین‌های عشری
۲۰۷	تحقیقی پیرامون عشری یا خراجی بودن آب
۲۱۷	پاسخ به حدیث مذکور
۲۱۹	حکمت مقادیر زکات
۲۲۰	فصل دوم
۲۲۰	زکات طلا و نقره
۲۲۵	زکات گاو
۲۳۱	مسأله‌ی زکات اجور
۲۳۷	تحقیقی پیرامون زکات اجور
۲۴۱	زکات زیورآلات
۲۴۵	مسأله‌ی زکات معادن و گیاهها
۲۴۸	حکم زکات حیوانات در مقدار «نصر»
۲۵۱	[بَابُ صَدَقَةِ الْفِطْرِ]
۲۵۱	درباره‌ی صدقه‌ی فطر چند بحث وجود دارد:
۲۵۱	بحث اول
۲۵۴	بحث دوم
۲۵۵	بحث سوم
۲۵۸	بحث چهارم
۲۶۲	بحث پنجم
۲۶۵	[بَابُ مَنْ لَا تَحِلُّ لَهُ الصَّدَقَةُ]
۲۶۹	[بَابُ مَنْ لَا تَحِلُّ لَهُ الْمَسْأَلَةُ وَمَنْ تَحِلُّ لَهُ]
۲۶۹	فصل دوم
۲۷۳	[كِتَابُ الصَّوْمِ]
۲۷۳	فصل اول
۲۷۳	معنای لغوی و اصطلاحی روزه
۲۷۴	فرضیت روزه

۲۷۴.....	چه وقت روزه فرض گردید؟
۲۷۸.....	یک اشکال و پاسخ آن
۲۸۰.....	پاسخ به یک سؤال
۲۸۲.....	[بَابُ رُؤْيَةِ الْهَيْلَالِ]
۲۸۲.....	فصل اول
۲۸۳.....	رؤیت هلال
۲۸۴.....	پاسخ به یک سؤال
۲۸۵.....	فصل دوم
۲۸۷.....	روزه‌ی روز شک
۲۸۹.....	نکته
۲۹۰.....	[بَابُ]
۲۹۰.....	فصل اول
۲۹۱.....	صوم وصال
۲۹۳.....	فصل دوم
۲۹۳.....	نیت روزه در چه زمانی باید انجام گیرد؟
۲۹۸.....	[بَابُ تَنْزِيهِ الصَّوْمِ]
۲۹۸.....	فصل اول
۲۹۸.....	بررسی مذاهب فقهی
۳۰۰.....	حکم کفاره در خوردن و نوشیدن عمدی
۳۰۴.....	فصل دوم
۳۰۴.....	یک اشکال و پاسخ آن
۳۰۶.....	حکم قی
۳۰۶.....	جزئیات صورت‌های ده‌گانه‌ی قی:
۳۰۸.....	حکم مسواک زدن در حالت روزه و بررسی دیدگاه‌های فقها در این زمینه
۳۰۹.....	حکم سرمه زدن چشم‌ها در حالت روزه
۳۱۱.....	حکم حجامت در حالت روزه و نظرات فقها در این باره

۳۱۷.....	[بَابُ صَوْمِ الْمُسَافِرِ]
۳۱۷.....	فصل اول
۳۱۷.....	حکم روزه گرفتن در حالت سفر
۳۲۰.....	آیا روزه گرفتن در سفر افضل است یا افطار؟
۳۲۲.....	فصل دوم
۳۲۴.....	[بَابُ الْقَضَاءِ]
۳۲۴.....	فصل اول
۳۲۴.....	مسأله‌ی نیت در روزه
۳۳۰.....	[بَابُ صِيَامِ التَّطُعِ]
۳۳۰.....	فصل اول
۳۳۱.....	حکم روزه‌ی روز عرفه برای حاجی
۳۳۳.....	حکم روزه گرفتن در دهه‌ی اولی‌الجه
۳۳۴.....	حکم روزه گرفتن در روز جمعه
۳۳۶.....	فصل دوم
۳۳۷.....	حکم شکستن روزه‌ی نفلی و بیان گرایش‌های فقهی
۳۴۱.....	[بَابُ لَيْلَةِ الْقَدْرِ]
۳۴۱.....	فصل اول
۳۴۱.....	شب قدر
۳۴۳.....	تعیین شب قدر
۳۴۵.....	[بَابُ الْاِعْتِكَافِ]
۳۴۵.....	فصل اول
۳۴۵.....	معنای لغوی و اصطلاحی اعتکاف
۳۴۵.....	انواع اعتکاف
۳۴۷.....	حکم بیرون نشدن معتکف از مسجد
۳۴۹.....	حکم نذر دوران جاهلیت
۳۴۹.....	آیا برای صحت اعتکاف، روزه‌دار بودن شرط است یا خیر؟

۳۵۱	فصل دوم
۳۵۱	شروع اعتکاف
۳۵۳	[کتاب فضائل القرآن]
۳۵۳	تحقیقی پیرامون واژه‌ی «قرآن»
۳۵۴	آیا بعضی از قسمت‌ها و بخش‌های قرآن از بعضی دیگر برتراند؟
۳۵۵	فصل اول
۳۶۰	تفاوت تلاوت‌کنندگان قرآن با آنانی که به تلاوت قرآن اهمیتی نمی‌دهند
۳۶۲	هجوم فرشتگان برای شنیدن قرآن مجید
۳۶۳	نکته
۳۶۸	وجه تسمیه‌ی سوره‌ی فاتحه - «سبع مثانی»
۳۷۰	شفاعت، میانجی‌گری و پاسبان قرآن کریم
۳۷۳	اهمیت و فضیلت سوره‌ی اخلاص
۳۷۵	فصل دوم
۳۷۸	قرآن حکیم سرچشمه‌ی هدایت است
۳۸۱	اشکال
۳۸۱	پاسخ
۳۸۴	یکی از معجزه‌های قرآن کریم
۳۸۶	فضیلت سوره‌ی زلزال، اخلاص و کافرون
۳۸۸	[باب]
۳۸۸	فصل دوم
۳۸۸	مدّت زمان لازم برای ختم قرآن چقدر است؟
۳۹۰	تلاوت قرآن کریم با صدای بلند یا آهسته؟
۳۹۲	فصل اول
۳۹۹	نزول قرآن بر هفت حرف
۳۹۹	فصل دوم
۴۰۰	جمع و تدوین قرآن مجید

۴۰۳.....	حفاظت قرآن کریم به وسیله‌ی نگارش و کتابت
۴۰۴.....	نگارش قرآن در زمان رسول خدا ﷺ
۴۰۴.....	جمع دوم قرآن در زمان ابوبکر صدیق رضی الله عنه
۴۰۵.....	جمع سوم قرآن در زمان حضرت عثمان رضی الله عنه
۴۰۸.....	[کتاب الدعوات]
۴۰۹.....	فضیلت دعا
۴۱۱.....	حکم دعا
۴۱۲.....	فصل اول
۴۱۵.....	فصل دوم
۴۲۳.....	اشکال
۴۲۳.....	پاسخ
۴۲۴.....	[باب ذکر الله عزوجل والتَّقَرُّبُ إِلَيْهِ]
۴۲۸.....	فصل اول
۴۳۹.....	[کتاب اَسْمَاءِ اللَّهِ تَعَالَى]
۴۳۹.....	فصل اول
۴۴۱.....	اشکال
۴۴۱.....	پاسخ
۴۴۶.....	فصل دوم
۴۴۶.....	تحقیقی پیرامون اسم اعظم خداوند متعال
۴۵۰.....	[باب ثَوَابِ التَّسْبِيحِ وَالتَّحْمِيدِ وَالتَّهْلِيلِ وَالتَّكْبِيرِ]
۴۵۰.....	فصل دوم
۴۵۱.....	اشکال
۴۵۱.....	پاسخ
۴۵۳.....	[باب الْإِسْتِغْفَارِ وَالتَّوْبَةِ]
۴۵۳.....	فصل اول
۴۶۵.....	فصل دوم

۴۶۵.....	تا چه وقت، توبه پذیرفته می شود؟
۴۶۹.....	[بَابُ سَعَةِ رَحْمَةِ اللَّهِ]
۴۶۹.....	فصل اول
۴۷۳.....	[بَابُ الدَّعَوَاتِ فِي الْأَوْقَاتِ]
۴۷۳.....	فصل اول
۴۷۶.....	تذکر
۴۷۸.....	فصل دوم
۴۸۱.....	[بَابُ جَامِعِ الْأَشْيَاءِ]
۴۸۱.....	فصل سوم
۴۸۲.....	مسأله‌ی توسل
۴۹۵.....	تذکر

مقدمه‌ی مترجم:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي اكْمَلَ لَنَا الدِّينَ، وَآتَمَّ عَلَيْنَا النُّعْمَةَ، وَجَعَلَ أُمَّتَنَا -وَلِلَّهِ الْحَمْدُ- خَيْرَ أُمَّةٍ، وَبَعَثَ فِيْنَا رَسُولًا، لَنَا يَتْلُو عَلَيْنَا آيَاتِهِ، وَيُزَكِّيْنَا وَيُعَلِّمُنَا الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ. أَحْمَدُهُ عَلَى نِعْمَةِ الْجَمَّةِ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، شَهَادَةً تَكُونُ لِمَنْ اعْتَصَمَ بِهَا خَيْرَ عِصْمَةٍ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، أَرْسَلَهُ لِلْعَالَمِينَ رَحْمَةً، وَفَرَضَ عَلَيْهِ بَيَانَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا، فَأَوْضَحَ لَنَا كُلَّ الْأُمُورِ الْمُبِينَةِ، وَخَصَّهُ بِجَوَامِعِ الْكَلِمِ، قَرِيبًا جَمَعَ أَشْتَاتَ الْحِكَمِ وَالْعُلُومِ فِي كَلِمَةٍ، أَوْ شَطْرَ كَلِمَةٍ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ، صَلَاةٌ تَكُونُ لَنَا نُورًا مِنْ كُلِّ ظُلْمَةٍ، وَسَلَامٌ تَسْلِيمًا كَثِيرًا. أَمَّا بَعْدُ:

کتاب مشکات المصابیح یکی از کتاب‌های گرانسنگ در فن حدیث است و سال‌هاست که در مدارس علوم دینی اهل سنت به عنوان یک کتاب درسی متقن و کلاسیک جای خود را باز کرده است و معمولاً در حوزه‌های علمیه پیش از دوره‌ی حدیث تدریس می‌شود.

این کتاب از همان آغاز مورد توجه عالمان و حدیث شناسان در محور تدریس و بحث و گفت‌وگو قرار گرفت. از همین رو، شرح‌های متعددی نیز بر آن نگاشته شد، یکی از آنها شرح حاضر است که زیر نظر استاد العلماء شیخ الحدیث حضرت مولانا سلیم الله خان حفظه الله گردآوری شده است. این استاد برجسته پس از چندین سال تدریس و تسلط کامل بر مسایل محوری و کلیدی، به شرح این کتاب مبادرت ورزیده‌اند.

نوشتار حاضر ترجمه‌ای است از این شرح که به محضر جویندگان علم و دانش تقدیم می‌شود. در اینجا لازم می‌دانم از جناب آقای عبدالغفور جامی دبیر ادبیات فارسی به خاطر همکاری صمیمانه‌ی ایشان تشکر و قدردانی نمایم. امیدوارم که این اثر مورد قبول علاقه‌مندان و دانش‌پژوهان واقع گردد و ذخیره‌ی آخرت برای همه‌ی کسانی که در به ثمر رسیدن آن نقش داشته‌اند، قرار گیرد.

خدایا چنان کن سرانجام کار تو خشنود باشی و ما رستگار

ابوعاصم غلام محمد شرافتمند

مدرس حوزه علمیه احناف خواف

www.ketab.ir